

Михайлов В. В. Политическое противостояние неформальных общественных объединений и Коммунистической партии в Одесской области в конце 80-х – начале 90-х годов XX в.

В статье на основе материалов Государственного архива Одесской области и периодических изданий Одессы, исследуется общественно-политическая ситуация в Южной Украине во вт. пол. 80-х – нач. 90-х гг. XX ст.. Раскрыто противодействие коммунистической партии процессу становления и деятельности неформальных организаций Одесской области. Определен вклад неформальных объединений Одесского региона в формирование украинской государственности во вт. пол. 80-х – нач. 90-х гг. XX ст..

Ключевые слова: неформальные организации, оппозиционное движение, Коммунистическая партия Украины, Одесская область.

Mihaylov V. V. Political opposition of informal associations and the Communist Party of the Odessa region in the late 80's – early 90-ies of XX century.

In this article the socio-political situation in southern Ukraine in the second half of the 80's - early 90-ies of XX century are researched on the basis of the State Archives of the Odessa region and Odessa's periodical press. The opposition of Communist Party of the process of the formation and functioning of "informal" organizations in Odessa region is revealed. Also was defined the contribution of Odessa informal associations in the development of Ukrainian statehood in the second half of the 80's – early 90-ies of XX century.

Keywords: informal organizations, oppositional movement, the Communist Party of Ukraine, Odessa region.

УДК 94:342.536:316.4.051.(477)"1938/1990"

О. В. Ночовний

ДИНАМІКА ЗМІН КІЛЬКОСТІ ПОСТІЙНИХ КОМІСІЙ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

У статті проаналізовано передумови та процес змін кількості постійних комісій Верховної Ради Української РСР упродовж одинадцяти скликань (1938-1990). Автор акцентує увагу на тенденції збільшення депутатських комісій парламенту УРСР у досліджуваний період. Доведено, що при створенні постійних комісій враховувалися компетенція і обсяг роботи Верховної Ради, структура економіки та система керівництва народним господарством і соціально-культурним будівництвом, досвід роботи комісій попередніх скликань.

Ключові слова: постійні комісії, Верховна Рада УРСР, конституція, депутати, сесія, скликання.

Історія виникнення постійних комісій Верховної Ради УРСР веде свій початок з часу створення нового для радянської державної системи законодавчого органу, підтвердженого Конституцією УРСР 1937 р. У розділі третьому, присвяченому найвищим органам державної влади Української РСР, Верховна Рада визначалася найвищим органом державної та єдиним органом законодавчої влади УРСР. До структури даної державної інституції, відповідно до тексту Конституції 1937 р., входили: Президія Верховної Ради, яка у своїй діяльності була підзвітна Верховній Раді (Ст. 29); мандатна комісія, яка перевіряла повноваження депутатів Верховної Ради (Ст. 32); бюджетна комісія, яка доповідала Верховній Раді свій висновок по державному бюджету УРСР (Ст. 99). Окрім того, Верховна Рада за необхідністю могла призначати слідчі та ревізійні комісії з «усяких» питань. У таких випадках усі установи та службові особи зобов'язані виконувати вимоги цих комісій і подавати їм необхідні матеріали та документи (Ст. 33).

Жодної згадки про «постійні» комісії передвоєнна або так звана «сталінська» Конституція не містила. Про те, що вже згадані депутатські комісії були не тимчасовими ми можемо свідчити з огляду на їхню постійну діяльність упродовж усього існування Верховної Ради перших скликань.

Інтерес до питання становлення і діяльності постійних комісій серед радянських науковців виник ще наприкінці 1950-х років, коли С. Новіков [1] дослідив історію створення та діяльності постійних комісій Верховної Ради СРСР. Пізніше даною проблематикою займалися І. Доленко [2], Л. Кривенко [3], О. Кутафін [4] та О. Махненко [5].

Сучасна історична наука лише поверхово охопила розкриття сутності постійно діючих депутатських комісій Верховної Ради Української РСР, акцентуючи увагу переважно на дослідженні традицій українського національного парламентаризму та ролі радянських органів державної влади в ньому. Серед дослідників вказаного напрямку слід відмітити В. Гончаренка [6], В. Даниленка [7], В. Єрмолаєва [8], Г. Кривчика [9], В. Тимцуника [10] та Ю. Шемшученка [11].

Метою даного дослідження є визначення динаміки змін кількості постійних комісій Верховної Ради Української РСР упродовж одинадцяти скликань (1938-1990 рр.).

До структури Верховної Ради УРСР, відповідно до Основного Закону, входили три постійні комісії – мандатна, бюджетна та законодавчих передбачень. З 1 лютого 1944 р., після того як союзним республікам було надано повноваження в галузі зовнішньої політики, Верховна Рада УРСР другого скликання (1947 – 1951 рр.) на першій сесії утворила ще Комісію в закордонних справах [2, с. 4].

Перші післявоєнні вибори до Верховної Ради УРСР, яка офіційно залишалася вищим органом влади в республіці, відбулися 9 лютого 1947 р. Цим виборам сталінський режим надавав особливого значення, адже вони мали продемонструвати світові силу і міць радянської влади, монолітну єдність партії і народу [7, с. 89]. Відповідно до “Положення про вибори до Верховної Ради УРСР” від 26 листопада 1946 р. депутатом міг бути обраний будь-який громадянин республіки, який досяг 21 року і користується виборчим правом. Уся територія тодішньої України була поділена на 415 виборчі округи (на 111 більше, ніж у 1938 р.) з розрахунку один округ на 100 тис. чоловік. Ці зміни були викликані приєднанням західноукраїнських областей до УРСР [12, с. 172].

5 березня 1947 р. на ранковому засіданні Верховної Ради Української РСР після доповіді голови Мандатної комісії З. Сердюка про результати перевірки повноважень депутатів, народні обранці перейшли до розгляду питань про обрання постійних комісій. На пропозицію депутата П. Решетняка Верховна Рада УРСР обрала Комісію законодавчих передбачень. Згодом, за пропозиціями депутатів К. Ананка та О. Крамова було обрано Бюджетну комісію і Комісію у закордонних справах відповідно [13].

17 квітня 1951 р. на вечірньому засіданні першої сесії Верховної Ради УРСР третього скликання було обрано постійні комісії нового складу. Зокрема, для перевірки повноважень депутатів нового скликання Ради сесія одностановно обрала Мандатну комісію. Далі, за пропозиціями народних депутатів затвердили три інші постійні комісії: Є. Шовкопляса – Комісію законодавчих передбачень, М. Маркіна – Бюджетну комісію та І. Горобця – Комісію у закордонних справах [14].

Незмінною залишилася процедура обрання й кількість постійних комісій і на першій сесії Верховної Ради УРСР 29 березня 1955 р., змінювалася лише чисельність та прізвища депутатів цих комісій [15].

Законодавча робота постійних комісій за перші майже двадцять років з часу виникнення Верховної Ради не відзначалася продуктивністю. Це спричинено тим, що діяльність українського радянського парламенту перебувала під безпосереднім контролем ЦК КПУ, окрім того, депутати поєднували свою роботу у Верховній Раді з іншими видами діяльності. Як наслідок, упродовж 1940–1950-х рр. законотворчість фактично вичерпувалася удосконаленням окремих статей Конституції та чинних законів УРСР.

У роки деєсталінізації дещо розширилася компетенція союзних республік у господарській сфері та законодавчій діяльності. Відповідно до загальносоюзних законів від 11 лютого 1957 р. Верховна Рада УРСР отримала право затверджувати бюджет республіки, щорічні народногосподарські плани, самостійно вирішувати питання в галузі землекористування, адміністративно-територіального поділу, будівництва. У її складі стало більше представників робітничого класу [16, с. 116]. Це й не дивно, адже у післявоєнні роки, особливо після XX з’їзду КПРС, кількість представників робітничого класу серед комуністів неухильно збільшувалася. Помітно зросла і кількість колгоспників [17, с. 74]. Зокрема, до Верховної Ради другого скликання (1947 р.) було обрано 27 робітників, тоді як на наступних виборах (1951 р.) їхня кількість вже становила 47, а згодом (1955 р.) – 57. Зрештою, у складі законодавчого органу п’ятого скликання (1959–1963 рр.) робітники становили 126 місць з 457 депутатів. Така ж тенденція спостерігалася і стосовно колгоспників. Якщо на перших післявоєнних виборах до Верховної Ради було обрано 57 селян, то у 1959 р. – 101 [18, с. 31].

Наприкінці 1950-х рр. законодавча діяльність Верховної Ради активізувалася, що було зумовлено необхідністю проведення розпочатих першим секретарем ЦК КПРС М. Хрущовим реформ. З цієї метою та на виконання постанови ЦК Компартії України “Про поліпшення діяльності Рад депутатів трудящих і посилення їх зв’язків з масами” від 22 січня 1957 р. на третій сесії Верховної Ради Української РСР було вирішено створити при Президії Верховної Ради УРСР поряд з трьома діючими постійними комісіями (бюджетною, законодавчих пропозицій та комісією з закордонних справ) ще чотири нових: по промисловості і транспорту; сільському господарству; освіті та культурі; охороні здоров’я та соціальному забезпеченню. Ці комісії очолили члени КПРС, досвідчені партійні і радянські працівники [19, с. 58].

Вони мали займатися перевіркою діяльності відомств, на засіданнях комісій заслуховувалися звіти керівників установ та відомств, визначалися недоліки, розроблялися пропозиції, спрямовані на поліпшення роботи тих чи інших державних органів. Діяльність постійних комісій сприяла більш ґрунтовній підготовці питань і розгляду їх на сесіях Верховної Ради, посиленню її контрольних функцій за виконанням завдань господарського і культурного будівництва в республіці [20, с. 428].

З метою більш широкого контролю і предметного охоплення різних галузей господарської діяльності та культури, обговорення проектів законів про судостроїть, а також цивільного, цивільно-процесуального, кримінального та кримінально-процесуального кодексів Верховна Рада УРСР п’ятого скликання (1959–1963 рр.) нараховувала вже дев’ять постійних комісій: мандатну; законодавчих передбачень; бюджетну; в закордонних справах; по промисловості і транспорту; по сільському господарству; по освіті і культурі; по охороні здоров’я і соціальному забезпеченню; по торгівлі і громадському харчуванню [21, с. 108].

Проте деяке розширення прав і компетенції республік у 1950-ті роки не могло глибоко вплинути на реальний економічний і політичний суверенітет союзних республік у складі СРСР [22, с. 45].

Упродовж 1960–1970-х рр. законотворчість Верховної Ради розширюється, інтенсифікується кодифікація республіканського законодавства. Зростання ролі законодавчого органу Української РСР у керівництві промисловістю, будівництвом, культурним і комунально-побутовим обслуговуванням населення вимагало створення нових постійних комісій, кількість яких постійно зростала [11, с. 150].

На першій сесії Верховної Ради Української РСР шостого скликання (1963-1967 рр.) були додатково обрані комісії: важкої промисловості; легкої і харчової промисловості; будівництва, транспорту і зв'язку; комунального господарства і побутового обслуговування населення; науки і культури.

Після того як жовтневий 1964 р. Пленум ЦК КПРС звільнив М. Хрущова з посад голови Ради Міністрів СРСР та першого секретаря ЦК КПРС, процес демократизації суспільства змінився на "брежнєвський консерватизм" [16, с. 134]. Підтвердженням цьому є кількість депутатських комісій, які упродовж перебування при владі Л. Брежнєва за 18 років (1964-1982 рр.) не змінювалася. 16 комісій у складі Верховної Ради шостого скликання та 17 – протягом сьомого, восьмого, дев'ятого та десятого скликань (1963-1985 рр.).

У грудні 1964 р. Верховна Рада реорганізувала постійні комісії з промисловості, утворивши нові комісії: машинобудування і приладобудування; важкої і хімічної промисловості; харчової промисловості та легкої промисловості. Всього у Верховній Раді стало 16 постійних комісій, до того ж склад семи комісій було розширено [16, с. 134]. У липні 1968 р. Постановою Верховної Ради УРСР було додатково обрано Комісію по охороні природи [23], а в грудні цього ж року Комісію у справах молоді [24].

Окремі зміни до кількості комісій вносилися і в наступні роки. У Верховній Раді Української РСР дев'ятого скликання, обраній 15 квітня 1975 р., функціонувало 17 постійних комісій: закордонних справ; у справах молоді; важкої промисловості; легкої і харчової промисловості; місцевої промисловості; транспорту і зв'язку; сільського господарства; комунального і побутового обслуговування; торгівлі; освіти і науки; культури; охорони здоров'я і соціального забезпечення; охорони природи; а також мандатна, законодавчих пропозицій і планово-бюджетна. Згодом, на шостій сесії Верховної Ради десятого скликання (1980-1985 рр.) було утворено постійну комісію з енергетики [25].

Із прийняттям Конституції УРСР 1978 р. статус Верховної Ради УРСР кардинально не змінився. Структура парламенту не зазнала істотних змін із зростанням кількості виборчих округів. Побільшало лише народних обранців – із 304 до 650 депутатів. Однак були запроваджені деякі нововведення. Проголошувалося, зокрема, що всі ради народних депутатів – Верховна, обласні, районні, міські, районні в містах, селищні та сільські – становлять єдину систему органів державної влади. Посилився вплив Верховної Ради на місцеві ради. Строк повноважень депутатів зріс до 5 років. Ширшим стало коло суб'єктів права законодавчої ініціативи [26].

Серед повноважень Верховної Ради було прийняття Конституції УРСР, внесення до неї змін; затвердження державних планів економічного і соціального розвитку УРСР, державного бюджету республіки і звітів про їх виконання; прийняття законів УРСР; призначення референдумів. Конституція 1978 р. знизила віковий ценз депутата Верховної Ради до 18 років (раніше – 21 рік). Основними формами діяльності Верховної Ради були сесії, які скликалися двічі на рік. Позачергові сесії мали скликатися Президією Верховної Ради з її ініціативи, а також за пропозицією не менш як третини депутатів. На сесіях Верховної Ради відбувалися її засідання, а також засідання постійних та інших комісій.

Так, згідно зі ст. 112 Конституції, Верховна Рада обирала з-поміж депутатів постійні комісії "для попереднього розгляду і підготовки питань, що належать до відання Верховної Ради Української РСР, а також для сприяння проведенню в життя законів Української РСР та інших рішень Верховної Ради Української РСР і її Президії, контролю за діяльністю державних органів і організацій" [27, с. 35].

У березні 1985 року на першій сесії XI скликання до 18 постійних комісій Верховна Рада обрала 550 депутатів, тобто близько 85% їх загальної кількості. Обирались такі постійні комісії: мандатна; законодавчих передбачень; у закордонних справах, планово-бюджетна; з важкої промисловості; енергетики; транспорту і зв'язку; будівництва і промисловості будівельних матеріалів; сільського господарства (з 1985 р. – агропромислового комплексу); легкої, харчової і місцевої промисловості (з 1985 р. – по товарах народного споживання); торгівлі; житлово-комунального господарства і побутового обслуговування; охорони здоров'я і соціального забезпечення; освіти і науки; культури (з 1985 р. – освіти і культури); з питань праці та побуту жінок, охорони матеріинства і дитинства; у справах молоді; з охорони природи, раціонального використання природних ресурсів [28, с. 243].

Завдання, права й обов'язки постійних комісій, кількість яких мала тенденцію збільшуватися, врегульовувалися Положеннями про постійні комісії Верховної Ради УРСР 1966 [29] та 1980 р. [30]. Ці законодавчі акти узагальнювали попередній досвід створення і діяльності постійних комісій Верховної Ради УРСР, забезпечення нормального функціонування законодавчого органу влади [28, с. 242].

Регламентом Верховної Ради від 25 березня 1980 р. також було передбачено кількісні обсяги постійних комісій. Зокрема, у ст. 27 Регламенту вказано, що новообрана Верховна Рада Української РСР на першій сесії утворює Мандатну комісію, Комісію законодавчих передбачень, Комісію в закордонних справах, Планово-бюджетну комісію, а також постійні комісії в інших питаннях державного, господарського і соціально-культурного будівництва. Протягом строку своїх повноважень Верховна Рада Української РСР може утворювати нові постійні комісії і вносити зміни до складу комісій [31].

Підсумовуючи, слід відмітити, що постійні комісії утворювалися з основних напрямів державного, господарського і соціально-культурного будівництва, а також в окремих питаннях діяльності Верховної Ради УРСР. При визначенні того, які саме постійні комісії необхідно утворити, враховувалися компетенція і обсяг роботи Верховної Ради, структура економіки та система керівництва народним господарством і соціально-культурним будівництвом, що склалося в республіці, досвід роботи постійних комісій Верховної Ради попередніх скликань тощо. Отже, кількість постійних комісій залежала від конкретних умов.

Таким чином, кількість постійних комісій не була обумовлена і могла змінюватися протягом строку повноважень Верховної Ради УРСР. Динаміку таких змін можна зобразити у вигляді таблиці.

Кількість постійних комісій Верховної Ради УРСР [32]

Скликання Верховної Ради	Кількість постійних комісій
I (1938-1947 рр.)	3
II (1947-1951 рр.)	4
III (1951-1955 рр.)	4
IV (1955-1959 рр.)	8
V (1959-1963 рр.)	9
VI (1963-1967 рр.)	16
VII (1967-1971 рр.)	17 (з 1968 р. – 19)
VIII (1971-1975 рр.)	17
IX (1975-1980 рр.)	17
X (1980-1985 рр.)	17
XI (1985-1990 рр.)	18

На основі даних таблиці ми бачимо, що в загальній кількості комісій у розглядуваний період відбулися певні зміни. Їх кількість поступово збільшувалася, переважно, за рахунок утворення галузевих комісій. Це зумовлювалося, головним чином, необхідністю вирішення проблем, які виникали перед суспільством.

Джерела та література

1. Новиков С. Г. Постоянные комиссии Верховного Совета СССР / С. Г. Новиков. – М. : Госюриздат, 1958. – 48 с.
2. Доленко І. П. Постійні комісії Верховної Ради Української РСР / І. П. Доленко. – К. : Політвидав України, 1972. – 87 с.
3. Кривенко Л. Т. Постоянные комиссии Верховных Советов союзных республик / Л. Т. Кривенко. – М. : Изд. Моск. ун-та, 1970. – 142 с.
4. Кутафин О. Е. Постоянные комиссии Верховного Совета СССР / О. Е. Кутафин. – М. : «Юрид. лит.», 1971. – 200 с.
5. Махненко А. Х. Постоянные комиссии Верховного Совета СССР и верховных советов союзных республик / А. Х. Махненко. – М. : «Знание», 1969. – 64 с.
6. Гончаренко В. Організація та діяльність Верховної Ради УРСР за Конституцією Української РСР 1937 р. / В. Гончаренко // Вісник академії правових наук України. – 2007. – №4. – С. 101-114.; Гончаренко В. Верховна Рада УРСР за Конституцією УРСР 1978 р. / В. Гончаренко // Вісник академії правових наук України. – 2008. – №1. – С. 111-119.
7. Даниленко В. Особливості радянського парламентаризму в Україні (друга половина XX століття) / В. Даниленко // Історія України : маловідомі імена, події, факти. – 2010. – Вип.36. – С. 88-125.
8. Єрмолаєв В. Про законодавчу діяльність Верховної Ради УРСР / В. Єрмолаєв // Вісник академії правових наук України. – 2007. – № 2. – С. 71-79.; Єрмолаєв В. Правове регулювання організації роботи Верховної Ради УРСР / В. Єрмолаєв // Вісник академії правових наук України. – 2007. – № 3. – С. 57-65.; Єрмолаєв В. Про двопалатний парламент: з історії парламентаризму в Україні / В. Єрмолаєв // Вісник академії правових наук України. – 2010. – №1. – С. 101-111.; Єрмолаєв В. М. Історія вищих представницьких органів влади в Україні [Текст]: Навч. посібник для студентів вузів / В. М. Єрмолаєв. – Харків : Право, 2007. – 278 с.
9. Кривчик Г. Г. Представницькі органи влади в Україні у період «відлиги» (1956-1964) / Г. Г. Кривчик // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2009. – Вип. XXVII. – С. 231-235.
10. Тимцуник В. І. Реформування системи влади та державного управління в УРСР (1953–1964 рр.) : монографія / В. І. Тимцуник; наук. ред. Н. Р. Нижник. – К. : Вид-во НАДУ, 2003. – 400 с.
11. Шемшученко Ю. С. Український парламентаризм: минуле і сучасне / Ю. С. Шемшученко. – К. : Парл. вид-во, 1999. – 368 с.
12. Історія держави і права Української РСР: В 2-х т. 1917-1967. Т.2. 1937-1967 / За заг. ред. Б. М. Бабій. – К. : Наукова думка, 1967. – 427 с.
13. Радянська Україна. – 1947. – №46. – С. 4.
14. Радянська Україна. – 1951. – №91. – С. 1.
15. Радянська Україна. – 1955. – №75. – С. 1.
16. Іванов В. М. Історія держави і права України: Навч. посіб. / В. М. Іванов. – К. : МАУП, 2003. – Ч.2. – 224 с.
17. Кожукало І. П. Діяльність партійних комітетів України по зміцненню первинних партійних організацій (1945-1981 рр.) / І. П. Кожукало // Український історичний журнал. – 1988. – №7. – С. 67-78.
18. Україна: друга половина XX століття: Нариси історії / П. П. Панченко, М. Р. Плющ, Л. А. Шевченко та ін. – К. : Либідь, 1997. – 352 с.
19. Меженін М. М. З досвіду роботи партійних організацій по керівництву місцевими Радами (1952-1961 рр.) / М. М. Меженін // Український історичний журнал. – 1988. – №3. – С. 51-60.
20. Історія Української РСР: Короткий нарис / Ю. Ю. Кондуфор, В. І. Клоков, С. В. Кульчицький та ін. – К. : «Наукова думка», 1981. – 525 с.
21. Гончаренко В. Організація та діяльність Верховної Ради УРСР за Конституцією Української РСР 1937 р. / В. Гончаренко // Вісник академії правових наук України. – 2007. – №4. – С. 101-114.
22. Кожукало І. П. Компартія України в добу «відлиги» / І. П. Кожукало // Український історичний журнал. – 1990. – №11. – С. 39-51.
23. Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1968. – №28. – С. 334.
24. Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1968. – №52. – С. 620.

25. Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1982. – №50. – С. 819.
26. Сас О. Верховна Рада Української РСР – безпосередня попередниця сучасного українського парламенту [Електронний ресурс]: / О. Сас // Віче. – 2011. – №12. – С. 20-22. – Режим доступу до журн.: <http://www.viche.info/journal/2608/>.
27. Хорунженко В. О. Теоретичні аспекти визначення правового статусу Верховної Ради УРСР за Конституцією 1978 року / В. О. Хорунженко // Держава та регіони. – 2009. – №1. – С. 34-37.
28. Єрмолаєв В. М. Історія вищих представницьких органів влади в Україні [Текст]: Навч. посібник для студентів вузів / В. М. Єрмолаєв. – Харків : Право, 2007. – 278 с.
29. Положення про постійні комісії Верховної Ради Української РСР // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1966. – №25. – С. 283-286.
30. Положення про постійні комісії Верховної Ради Української РСР // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1980. – №15. – С. 301-309.
31. Регламент Верховної Ради Української РСР // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1980. – №15. – С. 292-293.
32. Укладено за: Центральний державний архів вищих органів влади і управління України. – Ф.1. – Оп.22. – Спр.1. – Арк.1; Ф.1. – Оп.22. – Спр.3. – Арк.1; Ф.1. – Оп.22. – Спр.5. – Арк.1; Ф.1. – Оп.22. – Спр.9. – Арк.1; Ф.1. – Спр.11. – Арк.1; Ф.1. – Оп.22. – Спр.14. – Арк.1; Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1967. – №15, – С. 224; 1971. – №29. – С. 332; 1975. – №28. – С. 479; 1980. – №15. – С.258; 1985. – №15. – С. 376-377.

Ночовний О. В. Динамика изменений количества постоянных комиссий Верховной Рады Украинской ССР

В статье проанализированы предпосылки и процесс изменений количества постоянных комиссий Верховной Рады Украинской ССР на протяжении одиннадцати созывов (1938-1990). Автор акцентирует внимание на тенденции увеличения депутатских комиссий парламента УССР в исследуемый период. Доказано, что при создании постоянных комиссий учитывались компетенция и объем работы Верховной Рады, структура экономики, система руководства народным хозяйством и социально-культурным строительством, опыт работы комиссий предыдущих созывов.

Ключевые слова: постоянные комиссии, Верховная Рада УССР, конституция, депутаты, сессия, созыв.

Nochovniy O. V. Dynamics changes in the number of permanent committees of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR

The article analyzes the preconditions and process changes in the number of permanent committees of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR during the eleven legislatures (1938-1990). The author focuses on the increasing trend of parliamentary commissions of the Parliament of the USSR in the study period. Proved that the creation of permanent committees into account the competence and volume of the Verkhovna Rada, the structure of the economy and the system of management of the economy and socio-cultural development, work experience committees previous elections.

Keywords: permanent committees, Verkhovna Rada of the USSR, constitution, deputies, session, convocation, election.

УДК 94(477)328.132.7:328.1:342.56(477)"1991/2004"

Л. І. Полякова

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ, ЗАКОНОДАВЧОЇ ВЛАДИ З СУДОВОЮ ВЛАДОЮ (1991–2004 рр.)

У статті розглядаються основні аспекти взаємодії судової гілки влади з Президентом України і законодавчою владою в період з 1991 по 2004 рр. Особлива увага приділяється аналізу взаємодії Конституційного Суду з Президентом України і парламентом. Характеризується діяльність Представника Президента та Верховної Ради у Конституційному Суді.

Ключові слова: взаємодія, Президент України, парламент, Конституційний Суд, Постійний представник.

В Україні на сучасному історичному етапі проблема взаємодії між гілками державної влади, вплив Президента на органи судової влади постала на порядок денний. Взаємовідносини між Президентом та судовою владою визначаються тим, наскільки повно в тій чи іншій державі здійснюється принцип розподілу влад. В той же час принцип поділу влади має на меті постійну взаємодію між судовою, виконавчою, а також законодавчою гілками влади. Протиріччя, які виникають між гілками влади, особливо, між Президентом і судовою владою, стосуються розподілу повноважень – контрольних, прагнення політиків перебрати частину повноважень, що законодавчо закріплена за іншими суб'єктами державної влади.

Мета даного дослідження з'ясувати повноваження Президента України, законодавчої влади і суду у взаємодії гілок влади у певний історичний період державотворення, визначити основні моменти їх взаємодії та основні законодавчі акти які покликані регулювати взаємовідносини між гілками державної влади. Охарактеризувати функції Представника Президента та Верховної Ради у Конституційному суді у 1991-2004 рр.

Дослідження в цій галузі здійснювалися вченими: В. Б. Авер'яновим, Ф. Г. Бурчаком, А. З. Георгіцею, І. Б. Коліушком, Ю. М. Коломійцем, В. В. Копейчиковим, Н. Р. Нижник, В. Ф. Опришком, Н. Г. Плахотнюк, В.Ф. Погорілкою, Ю. М. Тодікою, В. М. Шаповалом та іншими. Аналізуючи їх праці, переконуємося, що в